

Slernin PAJB.R.

Еш Kokkinakinin pedik uzudar talaz-pile tiilelgeleri

SSRE-nin uzar-xeme colaacсыз еш Vladimir Kokkinaki tep kizi 1935 cıldın 11 ajda ciik uzar-xeme-pile uşkaş, 14.575 metir öry kedyrylgeş, pygy telegejnin kыrnga uzar-xeme-pile öry kedyrylyr talaz-pile 1 tugaar turup turgan Franz ulustun uzukcu Donadi tep kiziden 142 metir azыр kedyrylgeş, telegej kыrnda pir tugaar öry uzukcu kizi polgan cybe.

Myn po kizi po 1936 cылда öry uzar talaz-pile caa-caa cedilgelerni cetkileen, onu todargajlaarga:

1936 cылдын ijyl ajnyn 21-de еш Kokkinaki cybe tазыр „SKB-26“ tep 2 motorluq uzar-xemege 500 kilogram cybe salыр алгаş 63 minut iştinde 11.458 metir cedir kedyrylgen polgaş ol talaz-pile telegejnin kыrnga pir tugaar turgan Franzyn uzukcu Sinjerin tep kizini aşkaş, telegej kыrnda pir tugaar pooryngen, paza ol kedyrylgeş „ol araj cetpedi oon-taa öry kedyrylyr polur tugaan -men“ tep turgan.

Myn po еш Kokkinaki 500 kilogram cykteqliq, cybe tазыр uzar-xeme-pile 11.458 metir öry uşkaş, telegej kыrnga pir tugaar polgan pаjыrlaaş, еш Stalin Kokkinakiga cagaa pizeen. Ol cagaa polza:

„Uzukcu еш V. Kokkinakige Iji motorluq uzar“ xemege 500 kilogram cybe kaap алгаş telegejnin kыrnga pir tugaar pedik kыдыр узур, cediişkininiq polganьnаrны cergeleştir-pajыр cedirip tur-men.

Slernin xolunarnы pызы-pile tuttum.

I. Stalin“

Oon soonda avgustun 3-te paza 2 motorluq „SKB-26“ tep uzar-xeme-pile 500 kilogram cyktyq uzup yngeş, 13.110 metir öry kedyrylgen.

Oon soonda cookta caa Иуш-in tep erttemdenin cogaadыр kыlgan 2 motorluq uzar-xemezinge 1 toon (1000 kilogram) cybe kaap алгаş 12.101 metir öry kedyrylgen.

Ыncangaş podunun murnunda öry kaaş kattap uşkanьndan-taa

„Uzukcu еш V. Kokkinakige Iji motorluq uzar“ xemege 500 kilogram cybe kaap алгаş telegejnin kыrnga pir tugaar pedik kыдыр узур, cediişkininiq polganьnаrны cergeleştir-pajыр cedirip tur-men.

Slernin xolunarnы pызы-pile tuttum.

I. Stalin“

Oon soonda avgustun 3-te paza 2 motorluq „SKB-26“ tep uzar-xeme-pile 500 kilogram cyktyq uzup yngeş, 13.110 metir öry kedyrylgen.

Oon soonda cookta caa Иуш-in tep erttemdenin cogaadыр kыlgan 2 motorluq uzar-xemezinge 1 toon (1000 kilogram) cybe kaap алгаş 12.101 metir öry kedyrylgen.

Ыncangaş podunun murnunda öry kaaş kattap uşkanьndan-taa

„Uzukcu еш V. Kokkinakige Iji motorluq uzar“ xemege 500 kilogram cybe kaap алгаş telegejnin kыrnga pir tugaar pedik kыдыр узур, cediişkininiq polganьnаrны cergeleştir-pajыр cedirip tur-men.

Slernin xolunarnы pызы-pile tuttum.

I. Stalin“

Oon soonda avgustun 3-te paza 2 motorluq „SKB-26“ tep uzar-xeme-pile 500 kilogram cyktyq uzup yngeş, 13.110 metir öry kedyrylgen.

Oon soonda cookta caa Иуш-in tep erttemdenin cogaadыр kыlgan 2 motorluq uzar-xemezinge 1 toon (1000 kilogram) cybe kaap алгаş 12.101 metir öry kedyrylgen.

Ыncangaş podunun murnunda öry kaaş kattap uşkanьndan-taa

Mooldun şeriql uzukcularьnыn pajыр

SSRE-nin „Pravda“ tep solununda, SSRE-nin Ckalof, Bajdukof, Beljakof suqlarnыn kajgam-cыkтыq uzuduşkun kыlganьnа Mool arat respublikьn şeriql uzukcularьnыn cedirgen pajырьn parlaan.

Ol pajырьnda Mooldun uzudukcularьnыn cugaalaань polza: „SSRE-nin uduritukcularь еш Stalin, Voroşilof polgaş Sovet Ebilelinin Maadьrlarьnа. Pottarьnыn cerge xonmajьn ы-

SSRE-nin Norvegi ulusta elcinin medeqleli

SSRE-nin cazaanьn cerinin taaskanь-pile SSRE-nin Norvegi ulusta elcini еш JAKUBOVIC tep kizi myn Norvegi ulustun taştkьk хerek jaamьzьnыn sajdьnа trotskistьq-zinovjeftьq kontrevoluscu ölyrykcylerin tugajьnda medeqleen. EŞ JAKUBOVICIN-IN medeqleeni polza, trotskij-zinovjeftьq ölyrykcy organizastь am yjede slernin Norvegi ulustun tebiskeerinde curtтар turar—L. Trotskijniң paastajь sanal, paastalgazь-pile turguskan polgaş Trotskij polza, Sovet Socialistьq Respubliktarьn Ebilelinin cazaanьn kezigynneri polgaş oon arat conunьd paaşьncьlarьn ölyrgyleer sorulgalьq ak ölyrykcy kontrevoluscu organizastьn organizaksьzь polgaş uduritukcu kizi cybe teerzin todargajь-pile temdeqleen.

Oon-pile kadь medeqlep cugaalaань polza:

azыр öry kedyrylgen polgaş ol caa cediişkinin cergeleştir еш Stalin еш Kokkinige paza cagaa pizeen, ol cagaa polza:

„Uzukcu еш V. Kokkinakige

Öry kedyrylyr uzar talaz-pile caa cediişkin cedip алганьnаrға pajыр cedirip tur-men. Slernin xolunarnы pызы-pile tuttum.

I. Stalin“

Еш Kokkinakinin ol pedik kыдыр uzudup turganьn SSRE-nin uzar-xemenin tep klubunyn sport komizьndan şuptuzun todar-atkaş, еш Kokkinakinin ol cediişkinin SSRE-nin podunun nasionalьn cediişkini tur tep temdeqlees, oon materialdarьn pygy Telegejnin Uzar-xeme Ebilelinin prezidiynyn-ce еш Kokkinaki öry uzar talaz-pile telegej kыrnda pir tugaar kizi tep temdeqlettireri-pile corudar tep toктаatkan.

Еш Kokkinakinin telegej kыrnda kadьq-taa амьttandan artьk öry kedyrylgeni-taa eres-le tur eves-pe!

Еш Kokkinakinin po cediişkini cyq-le oon xuzunda maadьrьlq pajdalьn kergyzyr turar eves, paza SSRE-nin agaarnьn uzar-xeme yletpyrynyn ekki sajdьraань polgaş uzar-xemelerin şьnarьnыn ekkizin kergyzyr tur, paza mьndьq öry uzar uzukcular SSRE-de cangьs еш Kokkinaki eves polgaş moon songaar ындьq maadьrьlq uzukcular cys-cyzy-pile көydeeri cer-le cөgeniq cok.

Ыncangaş еш Kokkinaki polza, am SSRE-nin kelir yjenin maadьrь tur-eves-pe! Ol tugajьnda Stalin SSRE-nin maadьrlarьn xyleep ar turgaş, cugaalaань polza:

„Kokkinaki polza, po maadьrlarьn аразьn-ce kirip kelgeni tavarylga eves polgaş cer-le Sovettin maadьrь poor kizi, onu men am-na paaş udur pilip cugaalap tur-men“.

Ыncangaş SSRE-nin kelir yjenin maadьrь, telegej kыrnda pir tugaar pedik uzukcu еш Kokkinakige pajыр cedireeliner!

Yjmeennin pir aj polganьnыn tynnelin tugajь

Ispannyn iştikki хerek jaamьzьnыn ceri respublikьn faşistьq yjmeencileringe udur 1 aj xire temissezip turarьnыn tynyn carlap tьnatkan.

Myn tьnnadьşkьnda medeqleeni polza:

Yjmeencilerni po cepsekti arat condan Madrit, Barselon cergeliq 12 uluq xooraj paza Balear tep orttuluktardan arьqlaan polgaş po xoorajlar polza, tus curtun kol-xoorajlar polur.

Öske talazь-pile ap көerge, faşistar paza cadьk cerlerde tutunmu-şaan. Oon-pile kadь aacem, ook, tarь talazь-pile cedim-mestep turarlar, olar pottarьnыn şeriі polgaş xamaattь curtakь connarga udur ölyrykcy pajdalьdь xereqler turarь-pile tutunup turarlar.

Yjmeencilernin camdьk turar cerlerinde connar cazakka tuzalaar şimceeşkinerinin paza egelep turar.

Ыncangaş 30 xonukta caalazьr, temisseşken soonda respublikьq cazak curtun eezi poor хевеер cьдыр kalgan—tep tьnatkan.

Anglinin pir solunun medeqlep turarь polza, Ispanga 1 ajda xamaattьnыn tajьnы polgan soon-da 34.000 xire kizi elgen polgaş palyqlangan paza et talazь-pile kogaralь 125 saja sterlingile (Angli akşalar) polur—tep medeqleen.

Ispannyn eregej sajdьnыn medeqleli

Avgus ajnyn 19-ta Ispan respublikьn cazaanьn cerinin eregej sajdь Xoze Xiral tep kizi, SSRE-nin „Pravda“ tep solunyn Ispanda turar korespondencizin xyleep алгаş cugaalaань: „Men polza, pir-le tugaar SSRE-nin niittilgezinin teleezi-pile şuut харьlazьr, pygy cazak polgaş oon tazalakcьlarь paza pygy-le pölykternin murnundan Ispannyn uluzu kadьq perge pajdalga turar yjede cerge kaatpajьn koncuq najьraldьq харьlazьrь poor turgan Sovettin uluzunga koncuq uluq pajырьn cedirip tur-men. Men podum erttemden, ximi talazь-pile pofesser (uluq erttemniq) kizi polgaş şaqda-la SSRE-ge paryksap, oon erttemdenneri-pile

tanьzьr, oon cookşulazьrьnыn tьvar podap coraan-men.

Ыncalza-taa am yjede men podum respublikь, demokrat kizi polgaş monarxinin karangь kyzy polgaş faşizm, reaksьdan respublik, kultur polgaş Ispannyn conunyn keziin kamgalaar respublikьn cazaanьn paaşьnda ap-parganьm ol tur.

Po aar temissel kazan tьner-işik, Ыncarda ol murnunda podap coraan podalьmьn кyyssedip, SSRE-ge cede peer poor-men, ol paaşьnda SSRE-ge cyq-le sonuurgap paar eves, харьn koncuq хань pajыр cedirip paar-men.

Pistin curtubusta faşistьq yjmeenciler polgaş oon taştkьkь tuzalakcьlarьn azыр şьdaarьvьs

cer-le cөgeniq cok. Moon-pile men temisseldi ciik polur poor tibejin tur-men. Харьn temissel aar poor, myn temisseldin urzuu-pile хөj kizi амьzьndan kogaraldьq polgan-taa, am-taa polur-la ыşkaş. Yjmeenciler cunyn-taa murnunga toктаavajьn turar tur, Ыncalza-taa pis paza-la olarga udur cьmьcak eves kadьq-pile temissezip-pis.

Ispanga korumnuq pajdalьdь tyrgen turguzup tar teerge, koldьq moonak poor turar cybe polza, yjmeencilerge taştkьkьdan tuzalap turarьnda tur“ tep cugaalaan.

Ыncangaş myn Xiral, SSRE-nin conunga хa-tunmanьn pajырьn cedirip көryner—teen.

Ispannyn ulustun şaqdaa şeriin tangьraqlalь

Franzьnыn „Ponuler“ tep solunyn Ispannyn ulustun şaqdaalarnыn tangьraqlalьn toluzu-pile parlaanьn manaa todargajlaarga:

„Arattьn oqlu, Ispan respublikьn xamaattьzь men, ulustun şaqdaazь tep attь podumga ekki turam-pile xyleep alьr-men.

Ispannyn uluzu polgaş respublikьn cazaanьn murnunga xyleettinip alьrьm polza, demokratьq xostalga, tajьn coruktun purungaar tьpşiriin хереen ölgьzeme kamgalap, faşizmьn tьncyzynge cedir cok кьлр, ulustun şaqdaazьnыn şeriі tep attь şьn setkilim-pile kadagalaarьnыn tangьraqlap tur-men.

Şeriin хереen ekki tura-pile өerenniringe pygy-le argalarnь хereqler paza nasionalьn өncyzy polur mence idegep tuduskan po cepseemni idegeldiq

Japonun uzar-xemeleri SSRE kьzьgaarь kirip turgan

Xavarovsk xoorajdan medeqlep turarь polza, sөelgy yjede Japonnyn uzar-xemeleri, eleen хөj sәnnь-pile SSRE-nin kьzьgaar curumun yrep turar (kьzьgaar-ce kirip turar) appargan. Cyq-le avgus ajnyn 14-ten 23-ke cedir pezin Japonnyn uzar-xemeleri SSRE-niң kьzьgaar curumun yrep, Mancoy-go talazьndan SSRE curtunyn tebiskeerince 5 udaa kiir uşkulaan.

Avgus ajnyn 23-te Japonnyn uzar-xemezi paza SSRE-nin kьzьgaar curumun yrep, kiir uşkan. Ol keerde 2 uzar-xeme kelgen polgaş myn uzar-xemeler 22 tugaarьlq kьzьgaar temdeenin (kьzьgaar pajьzazь) turar rajonunga SSRE-nin curtunyn iştin-ce 15 kilometr xire kiir uzup kelgen.

Temgi uzar-xemeler 23 tugaarьlq kьzьgaar pajьzazьnыn turar ceri-pile Mancuurnyn kьzьgaarьn-ce tedir uzup kire pergen.

Par turar medeeden tьnnarға Japonda turar SSRE-nin elcinin ceri Mancьnыn Харьin xoojda turar SSRE-nin cingine konzul ceringe SSRE-nin curtunyn tebiskeerince temgi Japonnyn uzar-xemelerinin tyrym cokka kirip turgan tugajьnda udurlanьşkьn cugaalaazьn tep taaskan. (Agaar medeezi-pile).

kamgalaarьnыn xyleettinip tur-men.

Kadьq, şьngьbь curumnu sağьrьnа podumnu polgaş өskelerni alьdadap, paza komandirlerin tuzaalдарьn şьngьbь кyyssedirimni xyleettinip tur-men.

Хамьk-la pagaj setkildiq cybeler kьlьrьndan podumnu tьrttьnьr, өske ештерimden ындьq cybe kьla-peerlerni xoruqdaar polgaş kadьq-taa pajdal turup turza podumnu koncuq pьzьq, maadьr kыдыр tudarьmьn xyleettinip tur-men.

Podumnu pygy-le kyzymny respublik polgaş cazakьn хereenge peerimni xyleettinip tur—

men. Podumnu амь-тьnыmьn podumnu respublikьnыn polkazьnа polgaş podumnu uluzum-nun хereenge peer-men.

Men po pajырьlq tangьraqdaldardan podum turam-pile ojtajaj perzimze ештерimden paak tep көar polgaş tyrymnyn jozugaar meni kam хажьra cokka көer appaarьn xyleettinejin“.—tep tangьraqlaan.

Po polza, Ispannyn cangьs frontudan songutkan cazaanьn şaqdaa şeriqleri respublik kamgalaarьnа pistin Tьvanьn rovolus-tuq şeriqleri ыşkaş tangьraan perip xyleettinip ap turarь ol tur.

Ispannyn хөj tymeninge tuzalamcь

Faşistьq yjmeencilerge kьştьypile udurlanьr, cangьs frondunyn cazaan ulam-na pьzьdьr turar—Ispannyn maadьrьlq хөj tymeninge calьvьştьq iziq pajырьn cedirь-şaan, pistin Sovьttrans-tьn azьcьn polgaş alьban хаакcьtarь, Ispannyn хөj tymeninge pottarьnыn revoluscu setkili-pile akşa хөrenginin tuzalamcьzьn kergyzyr, 248 kizinin iştinden 225 kizi adьn salдырьr, 982 akşanь Tьva bankь-ce şilcitken.

Moon iştinde 23 kizi kedeegе azьldap coraanьn cьldagaanь-pile adьn pizidip, akşa tuzalaarьndan ozaldaj pergen.

Myn 248 azьcьnnыn iştinde 117 profes kezigynneri şuptu adьn pizidip cys xuu kirişken.

Uk azьcьnnыn uluq xuralьn-

dan 1 xynnyn şalьnьn pizider tep lozun salgan polza-taa, camdьk ештер 2-3 xynnyn şalьnьn podunyn ekki turazь-pile salыр turgan, cizeeleerge, еш Seden 15 akşa, еш Xavanool 10 akşa, еш Aratof 20 akşa salьlaan polgaş.

Moon iştinde cetpes cyylder paza kөstyp turgan, cizeeleerge, еш Cimissil-pile Arakcaa olar 3-3 akşa salыр turgaş-la 1-1 akşa pergen, onu peerde koncuq-la tura cокtanьr хьjlanьr turgaş pergen.

Pistin Sovьttransьn azьcьn polgaş alьban хаакcьtarь pister хөj tymennin хереe teeş xyrezip turarlarga kazan-taa akşa хөren-gi tuzalamcь kergyzeribisti am-taa yrgьlcyleeliner!

Sovьttransьn mestkom targazь Tartanool.

Gaa adьram, po tyne kajaa xonar coor

„Cerlikool“ meen podumnu coguur cerden eleen харьssalgьlq alьban кьлр kizi-sen teeş xyleedip kaan cybe.

Uk alьbanьn mence taaskanь polza, „Kьzьl-xoorajda pygy-le curtakcьlarьn oran-pazьnьn cağьstь-taa artьtьvajьn kezip xonar-sen“ teen cybe. Ol taalganь 35 cылдын sөelgy yjezinden peer podumnu şьdaar-şaaam-pile eleen-ne кyyssedip keldim.

Coguur cernin taqьzьr kaan azьlьn men өkpeleves-men, ындьq polza-taa, kьzьn sookta suq, orajtaj pergende camdьk ulustun pazьnьnа paarga kiirbejin paar cyylder par poor cybe tur,

onu coguur cerden meni kancaar көer cybe irgi?

Coguur cerden pir-tee meni pazьnnar kezip coruur-sen tep şilt-pirleen cybe tьleude, meni kьmьnьn-taa pazьnьnа, kajь-taa şaqda kirer ergeliq kыдыр şьnzьlgaldan tьpşьr perze kadьq irgi? Pir eves onu cөpşeegeves cybe polza, meni po cugula alьbanьndan xalaaş, oon cugula eves-taa polza, өske kudukku kara azьlga kiireri kadьq irgi?

Coguur cerden kьş sook tьş-kelekte pir şidin yndyryp, mence өrşşeel kelderel kergyzerin koncuq-la idegep olur-men.

„Cerlikool“

Ekki azyldyoy uyr

Tees-xem kozuununu Tere-xel sumuzunda namny 10 tugaar uyrnyn kezigynnerinin azyldyoy uyr turar.

Tus uyr kezigynnerinin istinge ekki azyldyoy uyr, kezigynnerinin azyldyoy uyr turar ma-naa kergyzerge polza:

Pygy kezigyny 39 turda, olar-ny istinden pizik pilirleri 31 ki-zi poor turar.

Oon ынај азыл-агъынын сы-лыда оуушкыны:

Mal paazy:

1933 сыда 3090 paaz;
1934 сыда 3881 paaz;
1935 сыда 4626 paaz;
1936 сыда 4746 paaz;

Mal kazaazy:

1933 сыда 10 kezek;
1934 сыда 17 kezek;
1935 сыда 29 kezek;
1936 сыда 31 kezek;

Kesken sigeni:

1933 сыда 11¹/₄ ga;
1934 сыда 10¹/₄ ga;
1935 сыда 14¹/₈ ga;
1936 сыда 17¹/₄ ga;

Taraa taraany:

1933 сыда 4¹/₈ ga;
1934 сыда 6¹/₄ ga;
1935 сыда 7¹/₈ ga;
1936 сыда 12¹/₄ ga;

Po sannardan ap kerge, myn uyr cazak, namny toktaal ajty-yskynnar kuyssedip, nam kezi-gynneri arattarnyn murnaksy poor, ylegerni kergyzyr turar todargaj tur.

Cer-le nam uyrleri polgaş nam kezigynneri şak mьncandy azyldyoy polza, koncuq ekki polgaş eske uyrler şak mьndyq cediş-kindenden cedip ap, nam, cazaktyn ajtyyskynnar kuyssedip coruk cu-gula tur.

Likpuntu paşkyz T. Peqzi.

Sadyp albyşkynga tuzalaan

Cөөн-xemcik kozuununu Te-ve-xaja sumuzu 10 tugaar arvan-ny xamaattyş eş Occur, tus sumuda majgьnnyn sadyp albyş-kyngьna koncuq ekki kыrşken.

Cizee: myn sumuda majgьn-dan podunyn idepkeji-pile tyr sadyp kыrş-pile 5000 akşanyn paraanyn ap algaş 5 ajdan ege-lees 7-8 ajlarda sadyp algan cy-ylde polza:

Сыгы mal—6 paaz, inek—17 paaz, şu—29 paaz, eşky—26 paaz, şuptuzy—78 paaz mal sa-dyp perdi. Oon ынај 65 kilogr-am tyk, 60 kilogram sarcaq, 170 akşa podu-pile mьndyq cyulder-ni podunyn ekki turazyp-pile sa-dyp perdi.

Cer-cerde tergi sadypcylyar polgaş arattar eş Occur ыkşaş azyldaryn kыjgьrdьm.

Teve-xajada nam uyr-nyn targazy Semis-ool.

Ulegerliq stanzьda sadyp albyşky

Cadaanada „Cyrmit-tazь“ attыq Ulegerliq stanzьda koortuq maj-gьn sadyp po cыldьn mal sadyp albyşky 8 ajnyn 10-ga cedir yrgylcylep corudup kelgen. Po arazьnda sadyp algan mal pol-za: inek—55, сыгы—16, хой—134, eşky—209, kattyşkaş—414 pol-gan, oon istinden eksport-ce cor-utkьn: inek—50, сыгы—16, хой—94, eşky—139, kattyşkaş—299 paaz mal corutkan.

Am planda cetpejin turarьn ce-dip alьr tees xyn-pyrynyn azylyn tergi, taalyн, aktif sadypcylyar tamcsьtyr azyldap turar.

Profes telerzi SANCAT.

Şaq polza orajttady, sigen oյ eritter cetti, mьncangaş sigen kezilgezin tyrgedediner!

Cer-cerde sigen kezilgezini corudulgalarь

Tere-xel kozuununda

1936 cыldьn sigen kezilgezin Tere-xel kozuununda 8 ajnyn 17-ge cedir corudup turarьn manaa kergyzerge polza:

Kesken ceri 78 ga, хөppeeni 2.437, puudu 12.185, saraattaanь 40, tolgaş askanь 931 polur tur.

Moон ap kerge: moон mur-nunda sigen kezip corbaan arat-tar, am po cыlyн po хire sigen kezip azaar turarьn kerge el-

een-ne cedişkinniq tep polur tur.

Myn cerniq camdyk arattarь moон murnunda sigen kezip cor-baan polgaş sigen kezilgezini argazьn ekki pilbes, cizeeleerge: camdyk arattar sigen kezer kadьrьn anaa-la ыjaşta şaptar algan tudazь-taa cok kezip turar, paza camdykь sigeni pizek-pile ijk-pe taraa kezer ыgak kadьr-pile-kezip turar poor tur.

Po polza, myn cerniq arattarь sigen kezilgezini pajdalyн, onu kezip aьr arga-xemceen ekki pilbezин xerecilep turar tur.

Am pistin sorulgaşь polza, po kezip algaşьnka peryp ol-urup albaşьn, am-taa ekki sigen peletkeş algaş, kыştyn cudunga mal alьspaalyн tep sorulgaşь mur-nubuska salьp alьr uzurluq-pis.

Kozuun targazy Tyger.

Xendergede

Uluq-xem kozuununu Xen-derge sumuzunyn xamьkarat co-nu 1936 cыlda sigen kezilgezin koncuq ekki corudup turar tur. Cyl teerge, 1935 cыlda 60-70 ga хire sigen kesken polza, am po cыlyн 375 ga sigen kezip algan, oon puudu 13.660 polgan.

Sigen şelynyn po хire kalbar-ganьn cыldagaanь polza, aal-dar tajga şyn-kezip, mal odarla-dьp cыlyanьn хараазь-pile Xen-dergenin Arьq-adaa, Eleges un-nu polgaş oon taa eske cerlernin sigen kezip kerveen cerlerinden koncuq ekki sigen yngeniniн хараазь-pile arattar oon caa cerler azyqlap sigen keskeniniн хараазь-pile ыndьq polgan tur.

Po polza, nam, cazaktyn sigen şelyn ulgattarьn teenin kaaş kat-tap kerydetkenin todargaj cugaa-lap turarь ol tur eves-pe.

Arat conga idegeerim polza, kezip algan sigenin mal magan-ga cidirtpejin ekki kazaalap azyqlap, onu kызын mal-maganga ta-arьştyr cidirtip, cutka malyn per-ves poor tep idegedim.

UXK-da OKTE Byrozunyn targazy Pazy-ool.

Caattyda

Uluq-xem kozuununu Caatty sumuzunyn 4 tugaar arvanь sigen kezilgezin 7 ajnyn 25-ten egelees 8 ajnyn 25-ke cedir co-rudup kelgenin manaa kergyzer-ge:

Kezer teen ceri 43 ga polza, am kezip algaşь 59 ga polgan, oon хөppeeni 2069, puudu 8276 polur tur.

Moон ap kerge, kezer teen cerinden 16 ganь aзыr kezip al-gan, am-taa kezer tep sigen ke-zilgezin yrgylcylep-şaan corudup turar.

Po polza, cazak, namny ajty-yskynnar kuyssedip turarь ol tur.

Arakcaa.

Pelbejde

Kaa-xem kozuununu Pelbej sumuzunyn pygy 4 arvanьn po 1936 cыldьn 7 ajnyn 12 хynyn-den 8 ajnyn 25-ten хynynge ce-dir kezip algan sigeniniн tynne-lin portta san-pile kergyzerge: sigeniniн gazy—119¹/₄, oon хөppeeni—2314, puudu—11.570.

Po ystynde sandan algaş kerge, cazak, namny хyn-pyryde salьp turar lozuun arat conan kuyssedip turarь ol tur.

Moон murnunda poor ertken ulustyn 8 tugaar uluq xuralь pol-gaş ulustyn 16 tugaar Picce хur-alьndan, orannyn aзыl-агъынын kol adьrь poor—maldьn cemizi sigeni хөjy-pile peletkeerin pistin sumunyn arattarь kuyssedip tur.

Sumu targazy Mөnge.

Şuurmakta kyryne хөrengizi sigennin kezilgezi

Tees-xem kozuununu Şuurmakta kyryne хөrengizi sigennin kezilgezi ekki corup turar, cyl teerge, kezer teen planь 50 ga, oon po cыldьn 7 ajnyn 28-ten egelees, 8 ajnyn 25-ke cedir ke- zip algaşь 35 ga, am kestinme-eni 15 ga polur tur.

Po artkan sigeni 8 ajnyn 30-ge cedir toozup alьr tees brig-at targazy eş Erencin xyleenip algan azyldap turar.

Kezer teen 50 ga sigeni 8 ajnyn 25-te tegerer uzurluq tur-gan cyve, myn ajnyn 15-ten 20-ge cedir caas-poran polgaş kыş cedimejin paardь.

Mьncangaş brigat targazy eş Erencinge idegeerim polza, sar-aattap algan sigeniniн mal mag-anga yretpejin, kazaа-xoraazьn tyrgen kыrь alьrь cugula pol-urun idegeejin.

Lopsan-seren.

Ak-turuqda

Cөөн-xemcik kozuununu Ak-turuq sumuzu 8 ajnyn 20-ge ce-dir 91,5 ga sigen kezip algan, oon puudu 8190 polgaş хөppe-eni 1638 polur. Turguskan sar-aadь 5 polur tur.

Am-taa camdyk kezip turarlar polgaş caa pelyp, saraattap tur-arlar tьkka хөj.

Moон algaş kerge, tus sumu sigen kezilgeziniн talazь-pile myn ekki corup turar tur. Am oon-taa хөjny kespi-şaan, kызын mal-ga tuza polur ыlangьja taraa sa-vaanьn toluzu-pile azaar alьrьn oraldayьlynar.

Paşky Karşky.

Tuzalaşkan

Tees-xem kozuununu Şuur-mak, Pert-taq sumularьnda „Stal-in“, „Kalinin“, „Cyrmit-tazь“ MAE-ler polgaş Kызыl-aryqda xamaatty arattar kattyşьp algaş 35 kizi, 9 aattьq, 3 sigen peler maşinalьq, 20 ajьrlyq kelgeş, kyryne хөrengizi sigeni şef jo-zu-pile tuzalaşьp azyldayьp per-geş paardь.

Oların kыrь pergen aзыlь polza, 5 saraat turguskan, oon хөppeeni 400, puudu 2000 polur tur.

Ol azyldap kelgenner koncuq idepkejlyq kыrь azyldap perdi, cizeeleerge: Eşter Cydek-ool, Nat-pit-ool, Porvak-şyn, Picenoi, Su-moi polgaş oon-taa eske eşter koncuq ekki azyldaаn.

Po cyny kergyzyr tur teerge, kedeenin arat conu kyrynenin aзыlьnka poittuq tuzanь kergy-zyr, nam, cazaktyn sigen kezil-gezin tyrgededir tep ajtyşkьnn kuyssedip turar.

Eske arat con şak mьncan-dьr хөj niittiniн хuuzu-pile kyry-neniн kandyk-taa aзыlьnka tuz-alazьr polza, ulustyn aзыl-агъ-ынын saşьrlynka uluq tuza polur tep idegedim.

Lopsan-seren.

Ekki azyldyoy uyr

Parьn-xemcik kozuununu Kargь sumuzunda namny 6 tu-gaar uyrnyn 66 sannыq kezigynneriniн mal polgaş aзыl-агъ-ынын oзыldezin manaa san-pile kergyzerge:

1933 c. 1934 c. 1935 c. 1936 c.
Inek . 635 707 979 997
Сыгы 255 210 288 304
Хой 2625 3783 4439 4591
Еşky 1684 1749 2162 1958

Tus uyrnyn malьnyn oзыldezin cыl cыldaazь-pile ap kerge, kon-cuq oзыldejiq tur.

Oon angьda kultur talazь-pile ap kerge, pizik pilir kizi 60, pilbes kizi 6, po polza, eleen uluq cedişkinniq tep polur.

Oon ынај parlalga talazь-pile cыl-cыldaazьn ap kerge, 1933 cыlda „Şyn“—29, „Areve şyn“—12, 1934 cыlda „Şyn“—30, „Are-ve şyn“—12, 1935 cыlda „Şyn“—37, „Areve şyn“—13, 1936 cыlda „Şyn“—35, „Areve şyn“—18, „Xostuq arat“—27, „Cazaktyn kol medeezi“—17, 1936 cыlda cagьlgazь 97 kezek polur.

Po parlalga cagьlgazьn ap kerge, kezigynneriniн sanьnka „Şyn“ solun cetpes tur. kelir 37 cыlda 100% cagьdьp alьr uzur-luq.

Mьncangaş kelir kыştyn cud-unga maldь cangьstь-taa alьspas tugaьnda maldьn cemizi sigeni ekki peletkeeri koncuq cugula tur.

Kargьda aratkor Moldurga.

Ulegerliq taraa aзыr-akcsьz

Cөөн-xemcik kozuununu Kызыl-taq sumuzunyn 3 tugaar arvanьn xamaattyş eş Camaa polza, taraa azaalgazьnka koncuq idepkejlyq kыzymak eş tur. Cyl teerge, po cajn tarazaanьn erge cij-peerge, tyn-xyn cok 20 хon-uk xiredе poolap, tuzaktap-taa elyrgyleen, oon pir todargaj er-ge elyrgen argazь polza, pir er-geni tiriqge tudup algaş algьrt-tyrğa, eske yngyrlerde cыkan erylger ynp kelgileerge oon po-lap kыrь turgan.

Paza oon soonda tarazaanьn kuş-kaş cij-peerge, paza-la poolap elyryp, şan etsip turgaş kuşkaş askьndan tarazaanьn kamgalap al-gan.

Oon ынај taraaanьn cagь sug-at azaalgazь koncuq ekki polgan-ьndan eş Camaanьn tarazaanь kon-cuq caagaj poor turar.

Taraanьn eske caşpan sigenin şuptuzun culup arьqlap azaar kelgen.

Moон algaş kerge, eş Camaa taraa azaalgazьnka koncuq ekki eş myn tur. Eske arattar paza şak mьncaar azyldaаr polza, to-duq-togaa, omak-xektyq amьdьr-aar uzurluq.

Kызыl-taqda M. Talaa.

Pery, adьoynь moон arttyk kыraal

1936 cыldьn 5 ajnyn 15-ten egelees 8 ajnyn 15-ke cedir py-gy respublikьn istinde elyrgen pery polgaş adьoynь moон adaanga todargajlaаr polza:

1) Peryny 119-tu elyrgen pol-gaş ol 2300 akşa polur.

2) Pery ooldarь 381.

3) Adьq 96 polgaş oon akşazь 1036 polur.

Bncangaş pery şuptu kattyşkaş 500-ty elyrgen tur.

Po cyyldь ap kerge, pygy respublikta 3 aj eccizinde 119-la uluq pery, 96-la adьq elyrgen coruk koncuq cetpes tur.

Bndьq teleede, maldьn po taj-зыnnarь-pile хyrezirivisti tьnzь-daalyar eşter!

Ojdup-ool.

1348 paaz aaryq mal emnedibis

Kызыl-xoraajga turgan mal em-ciziniн surguulunyn istinden pir brigat, Kызыl-xoraajdan 6 ajnyn 1-de yngeş Cөөн-xemcik kozu-ununga paardььs. Ol kozuunga pargaş, kozuunyn mal emcizi-nin aaryq maldar xyleep emne-er ceringe kodur aaryq maldar caar emner azyldadььs.

Myn 6 ajnyn 5-ke cedir ked-ee sumular-ce yngeş, sumular-nyн mal emciziniн teleeleri-pile kadь aaldar kezip coraaş 990 paaz kodur şeer maldar emner, oon eske aaryq 358 paaz poda maldar emner.

Ol kedege ap coraan, ejlyq emibis tene peerge mal emciziniн teleelerin corutkaş em aldьrьp algaş, arattarga cedirip perip, aзыl kыrь corudььs.

Mal aaryp-pile temissel corudar talazь-pile sumularda cetpes tudu-

cylder eleen par poor cyve tur, cyl teerge: emci teleeleri surguuldar alza-taa, aзыl corutkanь koncuq хovar, paza camdyk sumularda emci teleelerin sumunyn uluq aзыldarynka kiirip algan, mal aar-ьp kodurlyp elyp turda, ol-ce onza sağь salbas, cagyrga ceri, ol kizilerinden negeer at cok sumular paza par polgulaаr tur.

Oon ынај mal emin cөp aзыq-lavas, taarьştyrьp perves cyulder par polur tur.

Maldьn xaldavьrlyq хo-ralyq aaryqlarь-pile temisseldi kazan-taa koşkatpajьn yrgylcylep corudaalyar!

Cizeeleerge: kodur aaryqьn ы-pe, kurgaş-pe tep taarьştyrvas, ol, kurgaş kodurlyrğa emni taar-ьştyrvas, paza emni iziq sook cer-ge kыşь xamaan cok salьr pol-gaş askьn aзыk turgazar хire cetpes cyulder par tur, ol polza, emnin kыzyn paksьradьr coruk tur.

Pistin sanalььs polza, moон songaar cagyrga cerleri, emci teleelerin ekki neger, eske tap-kyr azyldardan picce cajlyq kыl-gaş, mal emneer coruun-ce şunt uqlandyrьp, ol aзыlьn tьnzьdar coruk cugula.

Arattarga emni aзыqladьrda, onu kandyq janьlyq azaarn polgaş emner aзыqlaаrьn ekki tanьştyrьp peeri koncuq cugula tur.

Mal emciziniн surguulunyn pelyk brigat targazy Cambal.

Ajangattada caji laq şkolazynny ertkeni

Ратън-хемчик козуунунун Аjangatt sumuzunda caji laq şkolazynny ertkeni. Po arazyn-da 47 kizi öörenip kelgen, olar-nyñ ööregeni şynarap ar көө-geleper azytkas, 8 ajnyñ 20-de

Pelykter tugaar	Kiz salı	Ööregeni şynarap							
		koncuq ekki	xuuz	ekki	xuuz	ortumak	xuuz	adık	xuuz
I tugaar pelyk	25	2	8,0	7	28,0	13	52,0	3	12,0
II tugaar pelyk	22	3	13,63	8	36,36	10	45,45	1	4,56

Ustynde sandan algaş көөge, şynar talaz-pile ekki öörenip ertken tur. Ööredilgenin pygy programyn 90,91% kyyssyetken. Şkolanyñ seelgy tynnel xuralynga teere 15 öörenikilerni saazyñ, karandaş-pile şannaan polgaş tergiin ööregeni Pelek tep ooldu kozuunyn I tugaar cada şkolazynny ööreniri-pile şannaan.

Myn şkolanyñ organizastıq az-yl xeree erengejinde cygeer polgan polza-taa, sumunyn camdyk

alban хааксылары şkolaga мыр-aj kelbes cyul par, cizeeleerge, sumunyn oralaksy targaz. Undyn tep kiziniñ cyq-le suraa tynnalır poordan paşka, po saşyn şkola-ce sangys-taa is pazır corup көө-been.

Moos songaary turar caji laq şkolalarynga sumunyn хамык orga-nizastar şudurgu kirzip, şkolanyñ azyl xereen karaanyn ogu-teq көөp turar coruk cugula tur. Şkola paşkys PUJAN.

Kызыл-мазалькта kizi emcizinin azyldap turar ekki

Ратън-хемчик козуунунун төү—Кызыл-мазальк-хоорайнда kizi emcizi xereezen eş Gran-eyr teerzi, podunyn xyleelgelioq azylyñ öj-şandañ ozaldatpajyn koncuq eptioq eeldek azyldap tur-ar. Cizeeleerge, emci ceringe kelgen aaryq ulustu şak paşmda-alavajyn uryglycy emnep turar.

Paza po cылъ emnelge cerin-in tuduşkunyn ekki kылды-ган. Moos xaraazy-pile pod-unyn at-aldar arat conga algap, arat con xeyj-pile emcige keep turar polgan.

Öske emciler po emciden yl-eger alza coguur.

Sestra Typpyr.

Emci tuzalamcзын тырген көргызер херек

Pii-xem kozuunynun Pajan-xol sumuzunda izin aaryş koncuq көөydeen polgaş ыlangya piccii uruqlar koncuq өлүр хораан. Po aaryqdan aaraan uruqlar am-taa xej. Po coruk ыlangya ulustun sigen, taraa azylynga pe-zin koncuq perge, saadalıdyq po-op turar.

Encangas sumu targaz eş Jon-dan aat cetkeş, Turanda emcini keep calaarga ынаваан, 2 хон-ukta keep cанпыр kelgen cer-le ынаваан polgaş харыñ ergi тео-krat lamalar ышкаş, em pereeli pottarynar emnep алынар tep tur-gan.

Po polza, аныжак өскенnerin cetcek ышкаş, хөлвенеjnip өзүр olrарыnga koncuq-la perge pol-du. Myn cernin conu emci ceri ынаваaska am kancaar poor cybe irgi? tizip turar, ol koncuq cetpes cyul tur.

Öske kozuunnaryn-taa, хоор-ajlaryn-taa emci cerleri мындыр pajdal-pile erestioq хыреşe pol-ur polgaş paza Turannyn ol em-ci ceriniñ ындыр pajdalyn cog-uur cerden хынааş, eleen şыngы хемceqlerni alza ekki poor tep medeqlep olur-men.

Kök-kөzee.

Emi aldyn uurgaj 1936 cыл-дын 5 ajdan peer 9 ajga cedir kizi emcizi cogundan azylyşynnar „aaryş perdim teeş azy kылvajyn paar coruktar eweş ewes par po-op turar. Po tugajynda coguur cerden „pistin Emi aldyn uurgaj-ыnga kizi emcizinden хайырлар көөyner“ tep ta-kaaş udaa nege-en cybe ыjnen.

Coguur cer emcizin-taa perbes, харыş sezy-taa tynnalıas tuugaj olurup algan мындыр-pis. Emci ergezin Kulmin pilir cybe teen. Ol cerden Emi aldyn uurgajyn emci-pile хандыар tugajynda sa-şyn salır turar cybe irgi-pe? Pir ewes emci-pile хандыар teen cybe polza, am taraj corutsa kan-dıy irgi? Uş taş oqlu.

2 cылда cadaq paşkылаан

Tandy kozuunynun Eleges su-muzunda eş Tuganş 50-60 kil-ometir cerge 2 cылда cadaq paş-kylap kelgen.

Kozuun polgaş sumunyn ca-şyrga cerleri aat ulaq undyryp peerin cer-le podavas tur, paza po xire brak cerge kылаştar cor-urğa хей хей şaktar paza хор-aar polgaj.

Po coruk palza, tus cerde ca-

şyrga cerlerinin arat connun kul-tur talaz-pile erttem, pizikke öörenip алытн-се karak salır turar sulazyn көргызыр turar tur ewes-pe.

Encangas, eş Tuganşyga paj-ırdan cedirvi-şaan, kozuun, su-munyn algaan cerleri ol cetpes azylyñ cok kылp алытн temdeq-lep tynnadır tur.

Kөрген karak.

Arattarnyn solunyn saadatpas

Cөөн-xemcik kozuunynun Pora-xelde curtтар turar 50 azyq öregede solun cagybaan 4-5-le örege par. Мынса хей solun ca-gaannaryñ solunu koncuq saad-apaar keep turar, cizeeleerge, 1 ajda 1 udaa kelze kelir poor tur. Araj tep kelgende ызык-сазык cybeler keer.

Postadan ajttarynga sumunar-ce coruktan-pis, ында cдыр ыj-nan teen cybe tur. Cagytkan

Po cyge мындыр poor turar-ыñ sumu cagyrga ceri kozuun poştaz-pile cugaalaşkaş aajyn tьpkas, moon songaar cagytkan solunnaryñ coguur öjynde keep turar kылp alza polur poor ijin.

Ылар-pilir.

Şak мындыр yleger cok coruktar-pile temissel corudar xerek

Uluq-xem kozuunynun Tus-taq sumuzunyn Tөrgynda nam уурынyn targaz Tastaj-ool, po cазыñ Irtej tep cerge caji laan aaldardan cдыр kalgan pir xoj-nu 4 arat kiziler ederttip algaş paarga semireni koncuq polgan polgaş myn xoj suq izip cдыr-da Tastaj-ool poo-pile atkas, öөy-pile cip ar tur.

Soonda po xoj Tus-taq sum-uzu jadyş Şыrap aşşaktyñ xoju polgan. Am arattar polza, ol xojnu ölyrbeen polza, көөydedi öзүр-taa polur polgaş 2-3 ajda caaskaan öbejin kelgen xojnu ol хөөөr ekkep pergen polza, koncuq öөyşkylyq polur ijk, cer-le ulustun citken malyn al-ban kizizi poolar kaar coruur cybe polza, at-la cybe tur tizip turgulaar.

Eş Tastaj-ool cer-le arattarnы ыттар-куштар тоовас pol-gaş paza saşyn kadajyn ettees, tönmeen kara көк kылдыr sop algan turgan. Samba-syryn suq-ga kadajlaryñ araganaryñ ылаар, teerbedep izer-men tep siriledir korgudup, eşpilep turgas araga-зыñ ылаар işken-taa cyul par.

Oon-pile kadъ arattarnы tarlar cagyrr kizi-men, sumunyn teedi ergezin ууr targaz men tutkan-men teer, aragalap alganda arat-tarnы ынар ыттар-куштар teen kizi tur.

Мындыр nam, cазактыñ tus cerde turar adakky salıylaryñ at-aldaryñ arat connun orttuzun-ga puzartıadyr, arattarga yleger cok, xereezen ulustu tarlaar, et-teer sokkulaar, maldы an ышкаş kajь хамаан cok адыр coruur ууr targazyñ хамаарыñ cerinden şыngы хемceq alza ekki poor tep medeqlep olur-men. Xoj.

Cөөн-xemcik kozuunynun Caa-xel majşynnyñ ergelekci eş Maadyr-ooldun sadıqlar turarş taan-taa kultur cok polgaş arat-targa eeldek ewes turam. Uluş-pile sadıq kылrda tanyş, öñ-tala tırttar cyul paza par, maj-gыñ camdykta ыргыlycy een tur-ar. Uluş-pile sadıqlaşkanda kor-um-eelceq paza edebes.

Cizee: Taraj tep xereezen, „ky-zyr tunmam хынzedir manadyñ көөrem, po piccii eşkym cөөгyn tenzilettip көр, caş uruqluq kizi-men, uruum-taa хөл-cok ыqlar tur poor“—teerge kылcan-taa tiv-es turganyn көөrdym.

Paza Xorluu tep uruq көөp coraaş, uruum tyk salgan kadaj-lar cаныга salır kaaş, picce pacca cybe sadıp алыр tur, kaj-ыñ udadır teeş majşynga paar-ga Maadyr-ool ana-la sertteje pergen pazır turgan. Cyu-xөө cybe sadıp алытн tunmam, cyg-увыs ыraj perdi, caş uruum ыqlar cдыр“ teerge, „ынаş sad-ar-men“—teeş cer-le тооваан. Oon uruq хынny padır cанпыр tur-gaş, araj tep piccii cybe sadıp algan.

Oon-pile kadъ maldыñ pot өrtteen şyn ewes sadıp ar turar janşy paza par. Arattar „mal sad-arga өrttee cer алады“—tizip şuut Caatş koobun-ce kirip tur-gulaar cyulder par.

Мындыр arat tymen-pile sadıq-lazırda ulus pyryzynyn onza paj-dalyn pilbes, mal өrtteen pu-ruu sadıp turar хире cyulder ko-optun şugumunga kajyn turar.

Ol tugajyn coguur cerinden tyrgen хынар көөgeş, eş Maad-ır-ooldun pajdalyn yndezini-pile öskerttir-taa ijk-pe, azy халаaş, ornunga arat tymenge таары-eeldek kiziden turgussa-taa pol-ur хире tur tep cybeni medeq-lep olur-men.

Telbigir-kulak.

Pii-xem kozuunynun Öök sum-uzunyn 4 tugaar arvannyn хам-aattыş Cымвазык teerzi 1935 cылдын cajiында podunyn ka-dajyn polgaş azy-tölyñ 4-5 udaa etteen. Kadajyn arny palıq corgulaar polgaş kadajь Tas-paanaktyñ paaştajş aşşandañ tereen caş ooldaryñ orta karaa-pile көөbes, „eskys cudaan en-ikterni paj er men azyradım“ tep etteper turgulaar.

1935 cылда cajiñ pir kattar araga izip algaş ooldaryñ pir aaryş cыtkan oqlu-pile kattaj tanyş askı şыvıarda, temgi aaryş oqlu paazy ышкаş cyq-le öbejin pargan cyul paza par.

1936 cылдын 7 ajnyñ 16-da araga izip algaş, kadajyn ettevi-şaan, caş uruqlaryñ ojlaryş-şaan, pir toskaar xojtpaan tyndere teppi-şaan uluq toskaarın cara kakpş-şaan, kadajynyn Komuş-taj tep uluq aaryş oqlun uştar ettevi-şaan paardy.

Oon kakkaş, Kuzurluq-tenge kelgeş, Cанмыр-ool, xereezen Cыşpınmaa olarga, „slerniñ öñ-erde kizi izer araga par-pe, slerniñ ooldarynaryñ pajlar pister poza-xojtpak-pile azyraan-pis, мындыр izer, ciiringe cedinmes cybeler kizi-pile kызыr“ tep cal-cыp, tarlaaş paardy. Cer-le moon 1935-36 cылarda uluska calcaanş san cok poor tuar.

Oon-pile kadъ şölydyrken kulak orustar telerderi-pile iziq харылазыр polgaş olarga „slerniñ uluzunar udatpas cetkilep keer, uzur uzur polbas, tere tert öñ-cyktyq—teeskiner ыjnaan, men-de 100 kulaş cerge candır атрас pьrdaan par, şak ындыр poo tьp алыр херек“ tep araga izip algaş uluska calcыр turganş paza par. Meen şagındırarım polza, мындыр koncuq pytpes idegetti coguur cerinden şыngы харыssa-lgazyñ хылеise polur poor tep tьnnatkaş, харызыñ manap olur-men. Toktaal

Pii-xem kozuunynun Öөkle Leninka tep suurda sovet хам-aattыş M. Turofin teerzi 35 cыл-дын egezinde tergi sadış kылp-pile paraan algaş, 36 cылдын kы-зындыа eleen paraannы yreen.

Oon paşmdaazy Öök kildizi-nden paraan algaş хөл-cok ezirik kel cыtkaş, 7-8 хире şil sprit, 10 azyq şaazan şakkan ajaktarnы cyu-taa cok kылдыr yreen. Oon ol tugajş coguur cerniñ kulaan-ga-taa cetreen, ol хөөөr ertken.

Po 36 cылдын cajiында Len-inka suurda caa turguzar tep turar sadıqynñ ergelekci men tep turar. M. Turofin po arazyn-da koopka 6-7 хире azyldaar aat, peni arat condan sadıp al-gaş, ol aattarnы podunyn ху-uzunda azy kылp munup turar. Oon ыnaj inek, poldurga мы-ндыр maldaryñ koopka sadıp al-gaş, onu arattarga uluq өrttekke sadır coruu paza par.

Oon paşmdaazy TAR-nyñ 3

tugaar jarmarkazynga eleen mal satty. Oon ыnaj arattarnыñ Öök kildizinge kiirip peer teen malyn, uluq өrttekke aptar coruu paza par. Cizee: Öөkte Kongar tep kiziden pir maldы uluq өrtteq-pile алытн teerge, ol kizi co-guur өrttee-pile sadır polgajaan, „cazak, namnyñ ajttыşkыныга таарыşpas tur aşşak“ teeş per-bedı.

Po ystynde koopun adın tu-dup algaş, хамык mal, inek sa-dıp algaş, podunyn хуuzunda azyqlaar tep turgan, M. Turofin-i coguur cerinden хынаaş, pir şiidin tьvar polza-aar tep kulak salır olur-men. Toktaal.

Харыşsalgalıq redaktor орну **Хөөөнмеj.**

Tees-xem kozuunynun Oruk-ku-şynaanyñ 3 tugaar arvannyn хам-aattылар Şөmьyl-pile Man-cыk-ool teerzi ulustun хооju-tyrymynge karşy cyuldy ijeleen ewiledezip algan kылp turarlar. Cyl teerge, eş-öөryn toramcыlap cybe cugaalaar, kizi picce-le ud-urlyngan polza, ol kizini etteer-lyng ceder ijk-pe, azy sөök ja-zy ыlgap, „coodu salcak“ teer xirezezi-pile erginin kultur cok, feodal jozuzunyn tyrymgej şes-tomaa-pile eldevileer мындыр id-egetter polgaş tur. Blangya po cajiñ Camşan tep kiziniñ oql-lyn etteeringe cedip, picce ool-dun ugaan-medelin ыşkыndыr turan cyul par.

Oon angыda po iji idegettiñ uylygedip turar azyldıdyq cybezi polza, orannyn ekonomunyn kol adıry polur mal azylyñ saşyr-adırynga idepejin salbas, хар-ыñ anaа udur көөкkyj malga koncuq kызыр turarlar, cyl te-erge, inektin kuduruun şy tol-gaar, aattyn узun-paazyñ sokkul-aar, cerge connun anaа oltar coraan mal-maganyn pьdaradyr ojladyr мындыр koncuq pөry ышкаş хыligaan idegetter tьrtьp tur.

Po Şөmьyl-pile Mancыk-ool iji idegetti coguur cerinden ys-tynde puruuluq cyulderinge ka-dыq kezemze көргыzerin kulak salır olur-men. Tьnnangыr.

Tees-xem kozuunynun Pert-taq sumuzu 3 tugaar arvannyn хам-aattыş Arakcaa teerzi, şynap-la erginin aazy-caşyn undyryp turup-ergen. Cyu teerge, araga işken sanıyda kadajyn ыргыlycy etteer.

Enir cылдан peer 6-7 udaa et-teen, paza мындаа cookta caa kadajyn cerge apparş etteen, Ar-akcaanyñ kadajyn etteer coruun cangыş kizi pilir ewes, хөj con şupty pilir.

Tuskaj erge-şöleeliq xereezen kiziniñ eet maga-podunga cedip turgan Arakcaany coguur cerin-den şыngы хемceq көргыzerin manap olur-men.

Tyrymcy.

Тьвьзыкты тьптым

60 (561) tugaar „Şyn“ solunda PXX Kargyda Şozut-ooldun тьвьзыктарыñ tьpkanыm:

Uzun ool udazyñ ezengiliq teerge —eq ынаaş tur.
Ertlen canar kezee kelir teerge—eqnyñ öregezi tur.
On алыşkы tooş cyktedi teerge—on salaa tur.
Uş алыşkыныñ ekti ten teerge—ozuk tur.
Pagaj parvam уş aastyq teerge—cybyr tur.

СХК Хөcыктыqde Норви.

Pistin харыбыş

СХК Теve-xajda Culvan-ool—sal-gan тьвьзыктарыñ тькырылаан polgaş тьжылыр cok poorga yndyrybeen.

Eş Lopsan-seren—slerniñ TXK CAE, MAE-ler tugajyn pizeen mal-magan sanıyda ceze turgaş, am esken-pe, eweezen-pe ol tugajş cok poldu.

Ejliq-xemde Namcыlak—„Lenin“ CAE seen sigeniñ kezışkenin ыnda хана solununga pizi.

Mögen-pyrende eş Şokşuj—sigen kezilgezi egelep corup turarın pize-niñ ergi, piske 9 ajda kelgen teledıe yr appargan tur, ыncangaş am seel-gy tynneldeñ pizip көөyner.

СХК Ak-turuqda Camşym—slerniñ pizeen ынар şynar cok polgaş turguzuñ cetpes poldu.

Koptu aldyn uurgajynda Aqba-an—şöleleer cangaş citken idepej-liq azylyşnarynaryñ şuut-la myn ki-ziniñ kozuunynun cagyrga cerin tam-cыştyr kыjгыrtкылар алынарza poittuq polur poor, ыncangaş yndyrybeen.

Өөri şeriinde Mögdym—тьвьзык-тарыñ тьжылыр cok poorga yndyrybeen.